

Plad'acció local a Vilafant

PALS

**Per l'avui
i pel demà**

AJUNTAMENT DE VILAFANT

DOCUMENT II

DIAGNOSI

Diputació de Girona

EQUIP AUDITOR

AEDMA

ÍNDEX

RESIDUS	5
Principis de sostenibilitat	5
Diagnosi de residus	6
AIGÜES	9
Principis de sostenibilitat	9
Diagnosi d'aigües	10
ENERGIA	11
Principis de sostenibilitat	11
Diagnosi d'energia	12
CONTAMINACIÓ ATMOSFÈRICA I ALTRES EFECTES GLOBALS	15
Principis de sostenibilitat	15
Diagnosi de la contaminació atmosfèrica	16
SOROLL	17
Principis de sostenibilitat	17
Diagnosi del soroll	18
MOBILITAT	19
Principis de sostenibilitat	19
Diagnosi de mobilitat	20
SISTEMES NATURALS I ESPAIS AGRÍCOLES	23
Principis de sostenibilitat	23
Diagnosi de sistemes naturals i espais agrícoles	24
URBANISME	27
Principis de sostenibilitat	27
Diagnosi d'urbanisme	28

HABITATGE	33
Principis de sostenibilitat	33
Diagnosi d'habitatge	34
SALUT	35
Principis de sostenibilitat	35
Diagnosi de salut	36
EDUCACIÓ	37
Principis de sostenibilitat	37
Diagnosi d'educació	38
CULTURA, IDENTITAT CIUTADANA I ASSOCIACIONISME	39
Principis de sostenibilitat	39
Diagnosi de la cultura, identitat i associacionisme	40
SENSIBILITZACIÓ AMBIENTAL	41
Principis de sostenibilitat	41
Diagnosi de sensibilització ambiental	42
PARTICIPACIÓ CIUTADANA	43
Principis de sostenibilitat	43
Diagnosi de participació	44
POBLACIÓ	45
Principis de sostenibilitat	45
Diagnosi de població	46
INDÚSTRIA	47
Principis de sostenibilitat	47
Diagnosi d'indústria	48
AGRICULTURA I RAMADERIA	49
Principis de sostenibilitat	49
Diagnosi d'agricultura i ramaderia	50

COMERÇ I SERVEIS _____ 51

Principis de sostenibilitat _____ 51

Diagnosi de comerç i serveis _____ 52

TREBALL _____ 53

Principis de sostenibilitat _____ 53

Diagnosi de treball _____ 54

RESIDUS

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

El model de desenvolupament actual requereix una gran quantitat de primeres matèries i alhora, genera un enorme volum de residus que tornen amb efectes negatius sobre el medi natural. La nostra societat serà més sostenible en la mesura en que sigui capaç de disminuir la necessitat de primeres matèries, reduïxi el volum de residus generats i gestioni els seus residus amb el mínim impacte sobre el medi.

Per aconseguir-ho caldrà, doncs:

- Reduir la generació de residus**
- Reutilitzar els productes fins a esgotar la seva utilitat**
- Reciclar els materials dels residus**
- Separar els residus a les llars i dipositar-los en el seu contenidor**
- Gestionar selectivament els residus generats**
- Disminuir la quantitat d'embolcalls**
- Comprar amb criteris de durabilitat**
- No embrutar els carrers (no deixar excrements de gossos, burilles, embolcalls, etc.)**

DIAGNOSI DE RESIDUS

Residus municipals

Producció i valorització

La producció de residus a Vilafant és molt elevada i s'ha anat incrementant any rera any, de resultes del creixement de la població i de l'increment de la producció per persona, de forma que, durant l'any 1999, la generació de residus municipals ha estat de 2.287 tones, corresponents a una producció de 1,52 kg per persona i dia.

Aquesta producció de residus és superior a la mitjana catalana que ha estat d'1,41 kg per persona i dia durant el mateix període.

A Vilafant es realitza la recollida selectiva de vidre des de l'any 1995, la de paper des de l'any 1998 i la d'envasos lleugers va iniciar-se a l'any 2000. Actualment encara no es separa la fracció orgànica.

En conjunt, l'any 1999, s'ha separat selectivament un 3,3% dels residus totals, quantitat molt baixa, quasi simbòlica, malgrat sigui lleugerament superior a la mitjana de la comarca de l'Alt Empordà (2,9%). Tot i considerar-se molt baixa, a Catalunya la fracció recollida selectivament es troba en el 5,9%.

Recollida i gestió

El servei de recollida dels residus municipals ordinaris es realitza diàriament excepte dissabtes, a partir de 106 contenidors verds de 1100 litres (un contenidor cada 39 habitants)

No hi ha queixes significatives vers el servei. A priori, la dotació i la periodicitat és molt adequada.

El servei de recollida selectiva de paper, envasos lleugers i vidre es cobreix amb 12 contenidors blaus (1 contenidor cada 344 habitants) per al paper; 13 contenidors grocs (1 contenidor cada 318 habitants) per als envasos i 16 contenidors verds (1 contenidor cada 258 habitants) per al vidre.

Tot i alguna queixa veïnal deguda a la distància a la qual estan ubicats i tot i que es podria, en algun cas, redistribuir els contenidors per a disminuir la distància màxima a recórrer pels veïns, la dotació de contenidors és molt adient pel servei a cobrir.

Servei de deixalleria

Vilafant disposa de deixalleria des de l'any 1998 que permet l'abocament de petites quantitats de runes, restes vegetals, voluminosos, etc., que es complementa amb la recollida setmanal porta a porta de mobles i trastos grans.

La deixalleria és coneguda, valorada i utilitzada pels veïns. En definitiva, és un bon complement al servei de recollida viària.

Residus industrials

Un total de 22 empreses de Vilafant realitzen la declaració de residus a la Junta de Residus.

La producció total de residus declarats durant l'any 1999 ha estat de 2.862 tones, de les quals 2.640 tones corresponen a residus animals de l'empresa escorxadora Fricafor.

Els residus són gestionats per gestors autoritzats per la Junta de Residus. Durant el període estudiat no s'ha apreciat cap situació que faci sospitar irregularitats en la gestió de residus industrials a Vilafant, tot i que hi ha constància de deposicions de metalls i de vidre industrial en contenidors de deixalles que caldria gestionar a través de la deixalleria o de gestors autoritzats.

Residus de la construcció

Vilafant va generar aproximadament 2.335 tones de runes durant l'any 1999. Des d'octubre de l'any 1999 disposa d'una ordenança municipal per a la gestió de les runes que obliga al pagament d'una fiança a l'atorgament de cada llicència d'obres, fiança que és retornada una vegada l'obra s'acaba i es demostra la correcta deposició de les runes. El sistema funciona adequadament.

Abocadors incontrolats

S'han localitzat un total de 25 abocadors incontrolats, la majoria de runes i de petites dimensions. La magnitud del problema no és gran però la solució no és fàcil; passa per donar a conèixer la deixalleria municipal i el seu servei gratuït per a les petites quantitats de runa. Els abocaments no necessàriament són realitzats per persones de Vilafant.

Residus ramaders

A Vilafant es produeix una quantitat anyal d'aproximadament 18.000 tones de residus ramaders (femtes) que s'apliquen, majoritàriament, a conreus del propi municipi per adobar les terres. La quantitat produïda i les superfícies de conreus disponibles permeten un ús racional i sostenible dels residus ramaders.

AIGÜES

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

Especialment a la Mediterrània, l'aigua és un recurs escàs i molt preuat i que s'ha de gestionar amb criteris de sostenibilitat. S'ha d'evitar la seva contaminació en estat natural, ha de poder continuar circulant i donant vida als nostres rius i ha de poder arribar en bones condicions a tots els ciutadans, que l'han de utilitzar moderadament i no contaminar-la amb productes nocius que impedeixin la seva depuració. Una vegada utilitzades, les aigües residuals s'han de depurar abans de ser abocades, de forma que el seu impacte sobre el medi sigui mínim.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Procurar que l'aigua arribi a tothom, amb bona qualitat**
- ❑ **Disminuir el consum d'aigua, augmentant l'eficiència del seu ús**
- ❑ **Procurar que totes les aigües residuals siguin depurades abans del seu abocament**
- ❑ **Evitar la contaminació de les aigües a les llars, amb productes com l'oli usat, l'excés de detergents, els àcids, els dissolvents, etc.**
- ❑ **Evitar la contaminació dels rius o capes freàtiques per part d'indústries, granges, adobaments o tractaments fitosanitaris en excés als conreus**
- ❑ **Mantenir un cabal suficient als nostres rius per al manteniment de la vida al seu entorn**

DIAGNOSI D'AIGÜES

1. Abastament d'aigües

Captació i distribució

L'aigua d'abastament a Vilafant prové de quatre pous que l'extreuen del mateix aquífer, la bombegen cap al dipòsit de regulació de Puig Grau on es fa la cloració i es distribueix a la xarxa de subministrament. Està projectat un dipòsit paral·lel al de Puig Grau donat que l'existent, de 1.000 m³ útils, no arriba a cobrir el consum actual d'un dia i mig.

La qualitat de l'aigua és bona, apta pel consum. Cal remarcar algunes queixes per la seva duresa i l'olor a clor.

Actualment, l'empresa que presta el servei de control i vigilància de les aigües és la empresa Nutrilab SL. L'Ajuntament ha tret a concurs, l'any 2001, el servei de subministrament.

Per tal d'assegurar el servei de subministrament en cas d'avaría o contaminació del freàtic, s'ha previst un punt de connexió amb la xarxa de Figueres del que manca únicament la instal·lació de la vàlvula de pas.

Consum

Les dades disponibles no han permès comparar els diferents anys ni avaluar els consums municipals ni les pèrdues per fuites.

Tot i així, els consums de 1999 van ser de 1355 m³/dia, corresponents a un consum de 328 litres per persona i dia.

Prop de la meitat d'aquestes aigües (606 m³/dia) són consums no facturats, que poden correspondre a fuites de la xarxa o bé a consums dels edificis i serveis municipals, el que suposa una quantitat clarament exagerada.

2. Aigües residuals

Des de l'any 1993 les aigües residuals de Vilafant es depuren a la EDAR de Figueres juntament amb les aigües d'aquest municipi.

Actualment estan connectats a la xarxa de col·lectors, els habitatges de El Camp dels Enginyers, de Les Forques i del nucli antic, exceptuant algunes cases situades al carrer Comerç que ja disposen del projecte de connexió i ho faran en breu.

Les cases i indústries de la zona de El Pont del Príncep estan a l'espera de la resolució de les negociacions amb l'Ajuntament pels costos d'urbanització de la zona per connectar-se al col·lector d'aigües residuals.

Existeixen problemes de sobreiximent d'aigües residuals en dies de forta pluja en la bomba d'impulsió d'aigües residuals situada prop de l'Ajuntament i a la connexió entre el col·lector de Figueres i el de El Camp dels Enginyers a l'alçada del rec Susanna.

L'EDAR de Figueres és biològica i, per tant, permet nivells de depuració acceptables per l'abocament de les seves aigües, tot i que aboca en un àrea considerada sensible. Està previst que disposi de tractament de desnitrificació abans del 31 de desembre de l'any 2002.

ENERGIA

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

El model energètic de Vilafant, similar al de la resta de Catalunya i d'altres països desenvolupats, és un model fortament centralitzat, amb grans centres productius o transformadors d'energia de tipus fòssil o nuclear, allunyats dels consumidors als que els arriben mitjançant una important xarxa de transport energètic (xarxa elèctrica, gasoductes, oleoductes i grans cubes). És un model molt malbaratador d'energia, que es perd en forma de calor en les centrals de producció d'electricitat i també en el seu transport.

S'ha d'aconseguir disminuir el seu consum i augmentar la producció d'energies renovables, com ara l'eòlica, la solar, la de biomassa, etc.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Evitar malbaratar energia**
- ❑ **Utilitzar productes de millor rendiment energètic, com ara, les bombetes d'alt rendiment**
- ❑ **Aïllar tèrmicament les llars i afavorir la construcció amb sistemes de calefacció-refrigeració passius**
- ❑ **Evitar l'ús innecessari del transport privat**
- ❑ **Comprar amb criteris de baix consum energètic**
- ❑ **Utilitzar i fomentar l'ús d'energies renovables**

DIAGNOSI D'ENERGIA

D'acord amb el model energètic imperant al nostre país, les energies més utilitzades a Vilafant són els combustibles líquids (56,2%) i l'electricitat (36,5%). S'estima que el consum de gas butà representa el 7,2% del consum energètic total i el de gas natural és d'un 2,1%.

És important remarcar que el 8% restant de l'energia consumida al municipi correspon a la clova d'ametlla, combustible assimilable a la biomassa, i que té la consideració d'energia renovable. Només per aquest fet, que no deixa de ser anecdòtic, Vilafant ocuparia un lloc de privilegi com a municipi que utilitza energies renovables.

Al marge d'aquesta particularitat, a Vilafant no s'utilitzen, tret d'algun particular, altres energies renovables, particularment la energia solar. Les energies renovables no són utilitzades en instal·lacions públiques ni reben cap recolzament de l'administració local.

Consums

El consum energètic directe (sense tenir en compte les pèrdues de la transformació d'altres energies en energia elèctrica) de Vilafant durant l'any 1999 va ser de 5.516 tep (tones equivalents de petroli), és a dir, 1,33 tep per habitant i any.

No s'ha pogut determinar el consum corresponent a anys anteriors per a valorar la tendència (la component majoritària és la dels combustibles fòssils i s'ha estimat bàsicament a partir del quilometratge dels vehicles). No obstant, en el conjunt de municipis catalans estudiats, el valor es situaria entre 0,93 i 2 tep per habitant i any, amb una mitjana lleugerament superior a 1,7 tep, el que situaria a Vilafant a la banda baixa dels municipis catalans en consum energètic per càpita.

El consum domèstic d'electricitat per habitant ha disminuït successivament al llarg dels anys 1997 i 1998 en aproximadament un 5% anual, incrementant-se una quantitat lleugerament superior durant l'any 1999. Es troba doncs, contingut durant els últims quatre anys

Des de l'any 1996 s'està implantant el gas natural a Les Forques i a El Camp dels Enginyers. Durant l'any 1999 es van consumir 115 tep de gas natural, és a dir, el 6,7% del consum energètic domèstic. Hi ha zones de Vilafant que no gaudeixen de la possibilitat d'utilitzar gas natural.

DIAGNOSI

El transport ha suposat un consum de combustibles líquids equivalent a 2.335 tep, que corresponen al 42,3% de tota l'energia consumida a Vilafant. Una reducció efectiva del consum energètic de Vilafant haurà de passar necessàriament per una reducció en el consum de combustibles fòssils (vehicles més eficients, més petits, millora en la mobilitat dins de Vilafant, canvi d'hàbits,...)

Una de les primeres mesures per a millorar l'eficiència energètica del municipi ha estat la iniciativa municipal de substituir les lluminàries urbanes existents per d'altres més eficients energèticament, com són les de vapor de sodi. Actualment, ja s'han substituït un total de 118 lluminàries.

CONTAMINACIÓ ATMOSFÈRICA I ALTRES EFECTES GLOBAIS

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

La influència de la contaminació atmosfèrica té una doble vessant: la més estrictament local, causada pels contaminants clàssics: (monòxid de carboni, òxids de nitrogen, partícules en suspensió, etc.) i la més global, que va molt més enllà del punt on s'estan emetent els contaminants i que afecta a tot el planeta (l'escalfament gradual de la terra o efecte hivernacle, el forat de la capa d'ozó) o una regió extensa (pluges àcides). Aquests són problemes que han de ser tractats des de tots els àmbits, també el local.

Seràn actituds sostenibles aquelles que vetllin per la disminució de les emissions a l'atmosfera de contaminants clàssics, com el CO₂ i d'altres gasos d'efecte hivernacle, tant directes (consum de benzina, gas-oil, gas natural,...) com indirectes (obtenció d'electricitat), les que evitin les emissions de gasos que alterin la capa d'ozó (aerosols i d'altres) i les que procurin la disminució de pluges àcides, produïdes especialment per les emissions d'òxids de sofre (obtenció d'electricitat).

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- Disminuir el consum d'energia (veure capítol d'energia)**
- Afavorir la dispersió de contaminants**
- Controlar les indústries que s'instal·lin al municipi**

DIAGNOSI DE LA CONTAMINACIÓ ATMOSFÈRICA

Emissions

A Vilafant la contaminació deguda a les indústries i a les combustions domèstiques és irrellevant en relació a la produïda pel trànsit, tot i que aquesta tampoc sigui preocupant. El trànsit per l'autopista A-7 i per les carreteres nacionals N-II i N-260 és el que aporta més contaminants. En tot el territori es produeixen durant tot l'any i per tots els conceptes (trànsit, indústria i combustions domèstiques) 521 tones de CO, 190 tones de NO₂ i 16 tones de partícules en suspensió. Aquestes quantitats són baixes considerant el territori vilafantenc.

Immissions

La Xarxa de Vigilància i Previsió de la Qualitat de l'Aire a Catalunya (XVPCA) no ha controlat mai Vilafant ni els municipis circumdants, ja que les condicions atmosfèriques són molt bones.

La tramuntana és un bon aliat en la dispersió dels eventuais contaminants emesos.

Les vies de comunicació a Vilafant estan molt obertes, no hi han edificis alts ni punts de rarefacció de l'aire, cosa que afavoreix la dispersió dels contaminants. En canvi, l'augment del trànsit intern i a les vies ràpides (veure capítol de mobilitat) incrementa la producció de contaminants

S'està implantant ràpidament el gas natural com a substitut d'altres combustibles molt més contaminants.

La percepció dels habitants de Vilafant és que la contaminació atmosfèrica és nul·la.

Amb seguretat es pot concloure que a Vilafant es respira un aire net.

Contribució a l'efecte hivernacle (producció de CO₂)

La producció de CO₂ deguda a les combustions industrials, domèstiques i del trànsit és de 2,9 tones per persona i any, sense considerar la producció induïda pel consum d'energia elèctrica. Aquest valor és força baix, similar al d'altres poblacions catalanes però molt inferior al d'altres ciutats europees, atès l'escàs impacte de la indústria i les temperatures suaus que gaudeix el municipi. La contribució més significativa és la del trànsit, que tendeix a augmentar a tota Catalunya. Al igual que per la producció dels contaminants atmosfèrics clàssics esmentats en el capítol anterior, les vies més significatives, per la seva producció de CO₂, són l'autopista i les carreteres nacionals. Malauradament, la tendència previsible és a augmentar, atès el previsible augment del trànsit.

SOROLL

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

L'increment del nivell de soroll és inherent a les aglomeracions humanes. Ja la Roma antiga enregistrava uns nivells sonors que la feien poc habitable. El soroll és la percepció no desitjada de certs sons que tenen un origen lligat a l'activitat humana. És una percepció subjectiva: així, alguns sons que en mig d'una ciutat sorollosa no es tindrien en compte, arriben a ser molestos en un municipi petit i les persones que viuen en un context de relativa calma sonora són molt més sensibles al soroll que d'altres que viuen envoltats per ell.

Un entorn serà més sostenible en la mesura que la component de soroll sigui considerat: en primer lloc des de la planificació urbanística (a suficient distància de les fonts sorolloses), en segon lloc des de les característiques d'aïllament acústic de les construccions i en tercer lloc, des del punt de vista de la disminució del soroll existent.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Planificar les noves construccions a suficient distància de les vies més transitades i de les indústries i activitats sorolloses.**
- ❑ **Promoure mesures d'aïllament acústic en les noves construccions i en les reformes de les existents**
- ❑ **Disminuir l'impacte sonor de les vies més transitades, bé sigui per derivació del trànsit, apantallament acústic, regulació de la velocitat i de les aturades, paviments de baix nivell sonor, etc.**
- ❑ **Regular la circulació en hores de descans**
- ❑ **Controlar els vehicles especialment sorollosos, com són les motos**

DIAGNOSI DEL SOROLL

La percepció general de la població i la que hom té al visitar el municipi és la de tranquil·litat i manca de soroll.

No hi ha cap activitat especialment sorollosa al municipi a excepció del trànsit.

Les mesures de soroll realitzades a diferents hores posen de manifest que únicament les cases ubicades al carrer Comerç (carretera nacional N-260) i al costat de l'autopista A-7 pateixen nivells de soroll propers o fins i tot superiors als límits recomanables.

És significatiu apreciar que la majoria de les cases situades al costat de l'autopista es van construir posteriorment, en particular l'escola Sol i Vent, l'aïllament acústic de la qual és deficient.

A les enquestes i fòrums de discussió de la diagnosi s'ha remarcat el soroll de les motocicletes a escapament lliure com una greu molèstia especialment a les nits i sorolls puntuals produïts per algun taller situat en zones residencials.

El pas del TGV pel municipi de Vilafant s'haurà de considerar, tot i que la seva baixa freqüència de pas no fa esperar un greu problema ambiental per motiu del soroll.

MOBILITAT

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

El model de desenvolupament actual va lligat inexorablement a la utilització del vehicle privat i al foment de la mobilitat. La unitat urbana és supramunicipal o comarcal, és a dir, generalment hom no treballa i viu al mateix municipi i això implica una gran quantitat de desplaçaments diaris. A tot això cal afegir la mobilitat en el mateix treball, per oci, etc. La xarxa d'infraestructures viàries i la facilitat de desplaçament en vehicle privat propicia un ús abusiu del mateix i fins i tot la seva dependència.

Aquest model comporta un consum excessiu de recursos energètics, un augment dels nivells de contaminació atmosfèrica i acústica i una important pèrdua de temps destinada als desplaçaments i als problemes de trànsit.

La nostra societat serà més sostenible en la mesura que disminueixi l'ús del vehicle privat i que s'aconsegueixi disminuir la mobilitat innecessària. També cal tenir present que l'ús de les infraestructures viàries ha de ser coherent i respectuós amb el medi que l'envolta, ja sia urbà o no.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Disposar d'infraestructures viàries compatibles amb la qualitat de vida, respectuoses amb el medi i utilitzades amb racionalitat**
- ❑ **Disposar d'infraestructures de transport públic adequades al medi urbà**
- ❑ **Tenir accés a la utilització de transports alternatius (a peu o en bicicleta)**
- ❑ **Fomentar la utilització del transport públic i els desplaçaments a peu i en bicicleta com a alternatives als vehicles de motor i per a disminuir el trànsit urbà**

DIAGNOSI DE MOBILITAT

Mobilitat supramunicipal

El municipi de Vilafant, a causa de la seva situació geogràfica es veu afectat per un significatiu nombre d'infraestructures viàries:

- L'autopista A-7 creua Vilafant de nord a sud dividint el municipi, amb una elevada intensitat de trànsit (sobretot de vehicles pesats)
- La carretera nacional N-II voreja el límit sud-est del municipi
- La carretera nacional N-260 creua Vilafant de nord-est a sud-oest
- La carretera comarcal GIP-5129 que uneix Vilafant amb Borrassà

La Intensitat Mitjana Diària (IMD) de trànsit és 23.442 vehicles diaris a l'autopista A-7, 18.000 vehicles diaris a la carretera nacional N-II i 9.600 vehicles diaris a la carretera nacional N-260. Aquestes vies, a causa de la segregació que produeixen i l'elevat volum de trànsit diari que presenten, porten associada certa problemàtica de contaminació acústica.

En un futur el Tren de Gran Velocitat (TGV) creuarà el municipi de nord a sud. Aquest suposarà un impacte ambiental important sobre el territori, afavorint la seva fragmentació, serà una barrera plausible (humana i ecològica) i, a més, comportarà un important impacte paisatgístic.

El municipi de Vilafant és exportador de desplaçaments per motius de treball i estudi (mobilitat obligada), és a dir, que la majoria d'aquests desplaçaments es produeixen cap a altres municipis.

El mitjà de transport predominant a l'hora de desplaçar-se per motius laborals i d'estudi és el vehicle privat, doncs el 84 % de desplaçaments per mobilitat obligada es realitzen amb vehicle privat. En els desplaçaments per compres, tot i haver oferta de comerços a Vilafant, el 59,7 % dels desplaçaments són amb vehicle privat.

Mobilitat dins el municipi

Vilafant disposa d'una xarxa de camins rurals que comunica els nuclis i les masies isolades.

L'estat d'algunes carreteres, camins rurals i carrers del municipi suposa un perill per als vianants que els utilitzen doncs manquen voreres i carrils per a bicicletes o estan en mal estat. Destaca sobretot el vial que connecta El Camp dels Enginyers amb Les Forques.

La carretera que va de El Pont del Príncep a Les Forques connecta les dues carreteres nacionals (la N-II i la N-260 al seu pas pel municipi). El fet d'unir les dues nacionals converteix un seguit de carrers interns del municipi en una via d'unió que suporta un elevat volum de trànsit (2.145 vehicles diaris) sobretot de gent de fora el municipi. Això ocasiona problemes de mobilitat dins el municipi i problemes de contaminació acústica sobretot, a més d'un elevat risc pels vianants.

El 27% dels vilafantencs pot tenir accés a peu, a menys de 15 minuts, als serveis mèdics i als serveis municipals com són Correus, l'Ajuntament, etc. Al voltant del 75% pot accedir a peu a l'escola i al Complex Esportiu Els Pins. Això suposa un cert grau d'independència del vehicle respecte a diferents serveis, la qual cosa però no es veu afavorida per l'estat d'alguns carrers i camins (que és molt millorable) ni pels hàbits de la població.

El parc de vehicles del municipi de Vilafant està format per 3.019 unitats, dels quals el 73,5 % són turismes.

La taxa de motorització és molt elevada, essent de 703 vehicles per cada 1.000 habitants, dels quals el 73,5% són turismes, és a dir, que hi ha 517 turismes per cada 1.000 habitants.

Transport col·lectiu o públic

Dues empreses s'encarreguen del transport públic: l'empresa TEISA, amb tres línies (Olot-Figueres, Lladó-Figueres i Banyoles-Figueres) i FISERSA, que realitza el transport públic de Figueres i té una línia que passa per Les Forques i Les Closes d'en Clarà.

L'Ajuntament cobreix les despeses generades per un servei de transport setmanal als serveis mèdics i de transport gratuït per a tots els jubilats a Figueres (TEISA i FISERSA).

Aquestes línies no cobreixen totes les necessitats del municipi i menys encara tot el seu territori. A les enquestes i fòrums de discussió de la diagnosi s'ha remarcat la baixa freqüència de pas del transport públic i la inadequació dels horaris.

Transport escolar

El transport escolar depèn del Consell Comarcal de l'Alt Empordà i és gratuït per als alumnes de primària i de secundària obligatori (E.S.O).

Hi ha una línia que realitza el recorregut Vilafant - I.E.S Narcís Monturiol (Figueres). Aquest servei és per als alumnes d' E.S.O i té parada a tots els nuclis.

Les línies de transport escolar cobreixen bé el territori i són un servei molt preuat pels habitants del municipi.

SISTEMES NATURALS I ESPAIS AGRÍCOLES

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

El principi 1.6 de la carta d'Aalborg manifesta que el factor limitant del desenvolupament econòmic de les ciutats és el capital natural: l'atmosfera, el sòl, l'aigua i els boscos. Cal doncs invertir en aquest capital natural.

La presència d'espais naturals i d'espais verds en el medi urbà és doncs un element essencial de la sostenibilitat de l'entorn urbà i incideix directament en l'equilibri ambiental i en la qualitat de vida. Cal potenciar els espais naturals i els conreats, protegir-los i conservar la diversitat biològica.

Els espais verds urbans espongen i permeabilitzen el teixit urbà alhora que són espais de lleure que milloren la qualitat de vida. El model de ciutat sostenible ha de mantenir una proporció adequada d'espais verds urbans i aquests han d'estar formats, en la mesura que sigui possible, per vegetació que requereixi un mínim consum d'aigua i un mínim manteniment (esporgues, aplicació de productes fitosanitaris, etc.).

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- Conservar i potenciar els espais naturals, verds urbans i conreats**
- Evitar la degradació dels espais naturals existents**
- Aplicar mesures de protecció del capital natural**
- Fer un ús racional del capital natural**
- Utilitzar espècies autòctones en els espais verds urbans (jardins públics i privats) potenciant el mínim consum d'aigua i manteniment.**

DIAGNOSI DE SISTEMES NATURALS I ESPAIS AGRÍCOLES

Del total de la superfície municipal (837,3 ha) el 64,8 % (542,5 ha) corresponen a espais naturals. Aquests són principalment espais agrícoles, però també hi són presents la vegetació de ribera i, de forma quasi testimonial, la vegetació forestal. Aquest mosaic, tot i que molt desproporcionat i desequilibrat, confereix un potencial enorme de diversitat al territori.

La gran superfície d'espais naturals, sobretot agrícoles, dels qual disposa el municipi ajuden a esponjar i minvar l'impacte del teixit urbà, alhora que són el capital natural del municipi. El tipus de conreus agrícoles del municipi condicionen en gran mesura la sostenibilitat futura de l'entorn i, fins i tot, poden perjudicar-la. La major part dels conreus són de secà i no són monocultius ni cultius intensius. Els monocultius i cultius intensius comporten un greuge per a l'equilibri ecològic.

A Vilafant destaquen els horts que hi ha a les ribes del riu Manol, alguns dels quals són de caire marginal. Aquests últims tenen un impacte paisatgístic negatiu i, a més, comporten un risc per al sòl i les aigües freàtiques i superficials, doncs majoritàriament van acompanyats de males pràctiques agrícoles (abús d'adobs i herbicides, etc.).

A més dels conreus hi ha vegetació no cultivada que està lligada als conreus i les pràctiques agrícoles. La canya és l'espècie més present als voltants dels horts per les seves nombroses utilitats (fixa pendents, fa de paravent i pot sostenir altres plantes conreades). La vegetació dels horts mediterranis està íntimament lligada a la irrigació continuada i a l'abundant enriquiment de la terra amb adobs. Aquests herbeis contrasten notablement amb les comunitats de llocs secs que s'observen en els conreus de cereals i farratges.

Els ambients agrícoles que es troben al municipi (bàsicament conreus de secà, erms i espais oberts) i la vegetació lligada a aquests espais agrícoles propicien la presència de molts ocells, tan granívors com caçadors de micromamífers (talps i ratolins dels gèneres *Microtus* i *Mus* respectivament) o d'altres petits animals com els rèptils. La vegetació lligada als espais agrícoles contribueix, a més, a enriquir la diversitat de la zona i afavoreix el pas dels ocells migratoris de l'Empordà pel municipi, així com d'altres tipus de fauna

Dins el municipi també són presents zones no conreades on predomina l'estrat herbaci d'uns 20-30 cm d'alçada. Sovint són zones amb un sòl poc profund molt eixutes i assolellades. Aquestes zones permeten conservar una important diversitat faunística sobretot d'ocells migratoris, que troben aquests espais adients per a les seves necessitats.

La vegetació forestal a Vilafant té una importància relativa, escassa a la zona (ocupa un 0,2% de la superfície municipal). Aquesta està considerada dins el marc de protecció del paisatge en el Pla General d'Ordenació Urbana del municipi de Vilafant i la seva importància no és pas menyspreable, ans el contrari, donada la poca superfície que ocupa i la diversitat que pot aportar. Al municipi hi ha una alzina (l'alzina de Can Massanet), al peu de la qual brolla un doll d'aigua fresca que no s'atura mai, que ha estat declarada arbre monumental per la Generalitat de Catalunya.

A la major part de les ribes del riu Manol (al seu pas pel municipi) hi ha vegetació herbàcia de llocs humits. Es troben diferents tipus de créixens típics associables a aigües febles o mitjanament pol·luïdes mitjançant restes orgàniques naturals com excrements i no pas utilitzant productes industrials. És per això, que abans la seva presència era habitual als punts propers a zones rurals. Actualment aquesta comunitat és escassa al municipi i la seva presència s'interpreta com un signe de bona conservació del riu, relacionable amb un ús tradicional de les aigües.

El riu Manol està colmatat de vegetació (sobretot bardisses i salzes) i això causa greus perjudicis quan hi ha crescudes del riu. Als fòrums de discussió de la diagnosi s'ha remarcat la importància d'eliminar aquesta vegetació i el greuge que suposa. L'eliminació total d'aquesta vegetació no seria raonable per la pèrdua de diversitat, però caldria regular la neteja de la llera. Actualment l'Associació d'Amics del riu Manol realitza neteges periòdiques de la vegetació i l'entorn del riu Manol i s'està elaborant el Pla Especial de Regulació d'Usos del riu Manol que permetrà establir el límit d'usos i recuperar l'espai de ribera. Actualment la diversitat d'hàbitats que presenta l'entorn del riu Manol és un dels potencials d'aquest espai i, conseqüentment, cal conservar-los i potenciar-los per a que incrementi la biodiversitat. Aquests són alguns dels objectius i finalitats del Pla de Regulació d'Usos del riu Manol que actualment s'està elaborant.

La zona lligada al curs d'aigua del riu Manol es caracteritza per tenir, dins el municipi, indrets on les aigües no arriben a eixugar-se mai. Aquesta presència permanent afavoreix la proliferació de la vegetació que propicia la diversitat faunística. Així doncs, la conca del riu Manol en aquestes indrets on les aigües són permanents es converteix en un lloc d'aturada i de descans, utilitzat per molts ocells durant els seus desplaçaments i actua com a lligam entre les diferents zones humides de la comarca. Però les espècies lligades al riu resten amenaçades sobretot per caçadors.

Al riu Manol actualment abunden les carpes i es denota una certa manca de diversitat piscícola. S'han trobat també crancs americans, espècie exòtica la presència de la qual, no és gens desitjable en detriment d'altres espècies autòctones i l'equilibri ecològic del riu.

DIAGNOSI

La vegetació urbana (vegetació present dins el casc urbà) és molt important per a minvar l'impacte propi del sistema urbà i permeabilitzar-lo, així com per a connectar els espais verds i incrementar la qualitat de vida. Però tan important com la presència de vegetació en els espais urbans és el tipus de vegetació emprada en aquests espais. La vegetació urbana ha de ser compatible amb l'entorn i, per tant, requerir un mínim de manteniment i aigua. Les espècies autòctones de la zona són totalment compatibles amb l'entorn. Al municipi de Vilafant, tot i que en algunes zones del municipi s'han emprat espècies autòctones (oliveres, pi pinyoner) hi ha d'altres on destaquen les espècies ornamentals procedents d'altres continents (magnòlies, mimoses, pruneres, etc). La utilització d'espècies exòtiques és contrària al model sostenible d'espais verds urbans. Al municipi actualment s'empren per als espais verds urbans tant espècies exòtiques com autòctones i no es detecta un foment de l'ús d'espècies autòctones i models de jardins mediterranis.

URBANISME

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

El principi 1.8 de la Carta d'Aalborg manifesta la importància de les polítiques que incideixen en l'ús del sòl i la planificació del desenvolupament i el fet d'incorporar la valoració ambiental estratègica a tot el plantejament.

Actualment els sistemes urbans basen la seva competitivitat en l'ocupació extensiva del sòl i això suposa la pèrdua d'un recurs fonamental per al manteniment dels ecosistemes que garanteixen el funcionament dels cicles naturals (cicle de l'aigua, etc.)

Les ciutats han d'adoptar principis de gestió semblants als que regeixen el funcionament dels sistemes naturals a fi d'augmentar-ne la complexitat sense fomentar la dispersió urbana. El progrés cap a ciutats més sostenibles va estretament lligat a una planificació territorial.

La ciutat europea mediterrània compacta i amb usos mixtos és la més eficient per a la sostenibilitat.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- Reduir el consum d'espai i la necessitat d'ocupació del sòl**
- Reforçar el paper reequilibrador dels espais no urbanitzats**
- Garantir la qualitat de l'àrea urbana**
- Promoure l'ordenació i la planificació urbana amb usos mixtes**
- Millorar la cultura de conservació dels edificis i rehabilitar els centres urbans**

DIAGNOSI D'URBANISME

Vilafant és una estructura urbana formada per diversos nuclis disposats en formació suburbana al llarg dels camins històrics de sortida de Figueres: El Camp dels Enginyers i el nucli antic al llarg del camí d'Olot; Les Forques i El Pont del Príncep al llarg del camí antic i la carretera de Girona. Aquesta posició dona als nuclis la clàssica disposició de raval estructurat longitudinalment sobre l'eix de comunicacions. No obstant això, el 50% del sòl urbà està construït en la segona meitat del segle XX.

El creixement recent és contigu i generat per l'expansió urbana de Figueres i s'organitza amb tipologies de baixa densitat, com alternativa a l'alta concentració de la ciutat central.

Hom diria, en veure el ràpid creixement dels nuclis propers a Figueres i de la gran extensió de sòl qualificat d'urbanitzable, que s'està davant d'un procés especulatiu de construcció oportunista, aprofitant la fase econòmica favorable i d'una reserva de sòl urbanitzable per edificació extensiva purament adreçada a l'obtenció de plusvàlues, molt vulnerable a operadors immobiliaris externs i poc vinculada a les necessitats de la població.

Els serveis d'ús diari o setmanal (lloc de treball, comerços, escola, centre mèdic, etc.) no haurien d'estar a més de 500 metres de distància de l'habitatge.

La densitat d'habitatges s'hauria de trobar entre 35 i 75 habitatges per hectàrea.

Com a planejament sectorial d'abast territorial, cal subratllar la no afectació de cap Espai d'Interès Natural dels recollits en el PEIN (Pla d'Espais d'Interès Natural), malgrat la proximitat d'alguns d'ells.

Pel que respecte a les comunicacions Vilafant es veurà afectat pel pas del Tren de Gran Velocitat que afecta greument el terme, tant a nivell urbà com dels espais naturals.

A nivell urbanístic, als anys 80 la Generalitat de Catalunya va impulsar el Pla supramunicipal de Figueres, que coordinava en tots els municipis quin creixement anava vinculat al de la ciutat major. Les posteriors revisions d'aquest planejament s'han fet individualitzadament per a cada terme. Vilafant va aprovar el seu Pla General d'Ordenació Urbana l'any 1999.

Estructura urbana

Els nuclis urbans de Vilafant es disposen al llarg de tres eixos viaris molt antics: la carretera de Figueres a Besalú-Olot, la de Girona antiga i la nova (Pont del Príncep). L'estructura comercial es disposa al llarg d'aquests eixos viaris, que es configuren com la nervadura neuràlgica de la vida urbana fins fa ben poc temps.

Els creixements d'aquest segle han tendit a completar els intersticis d'aquests "dits", disposant-se en anella concèntrica respecte al centre de Figueres, en "taca d'oli", perdent la relació amb les antigues "nervadures" vitals i fent-se més dependents del centre de Figueres i dels centres comercials de la seva perifèria i perdent el vincle entre sí.

Anàlisi del planejament urbanístic

El Pla General d'Ordenació Urbana de Vilafant de l'any 1999 és un document detallat i ben resolt. L'anàlisi de la documentació del Pla General vigent, així com de les dades de població, d'evolució del creixement dels darrers anys, dels nivells de renda i dels nivells d'equipament i serveis existents i previstos, demostren, en una lectura honesta i detallada, que l'evolució prevista és versemblant, i alhora està ben lligada en els detalls, en el sentit de regular la seqüència d'aparició en el mercat de les diverses unitats d'actuació o sectors de planejament de nou creixement de manera ordenada, com s'intentarà demostrar. Aquesta contenció en els temps, així com l'àmplia previsió de sòl que pel què s'ha dit no té perquè entrar en el mercat de cop, fa que es pugui regular de manera estricta una gran part del territori municipal, tot el medi natural i agrícola, protegint-lo dels efectes de la nova legislació urbanística espanyola.

Els indicadors més significatius són:

- Nivell d'urbanització: Alt. No es detecten zones desateses. Amb els coneixements que van arribant, cal recomanar anar introduint enllumenat públic solar i pavimentació amb materials permeables. Potser incrementar l'arbrat d'alineació per mitigar l'efecte escalfament de l'asfalt.
- Grau d'execució de les zones verdes i jardins urbans: Alt. Tots els habitants gaudeixen de espais d'esbarjo en proximitat més que suficient dels seus habitatges. Els jardins estan cuidats. Es compleixen els estàndards legals i en el Pla es fixen quantitats més grans de les mínimes. Caldria puntualitzar com millora la introducció d'espècies autòctones que no requereixin rec en les zones verdes, malgrat l'enjardinament ornamental, sovint exòtic, sigui tant popular.

DIAGNOSI

- Grau d'equipaments socials, docents i esportius: Alt. Es cobreix tot l'espectre de necessitats, en l'existent i en les previsions del Pla. Potser es dóna el cas contrari, d'excés d'inversió pública sense possibilitat de gestió posterior. Els punts negres d'aquest indicador són la necessitat d'accedir-hi en cotxe, que segrega socialment els grups d'edat i les persones sense accés a l'automòbil; es recomanarà en el PALS un projecte d'accessibilitat peatonal. L'altre punt negre és que, potser per raons de clima, els equipaments no estan oberts o vinculats als espais públics, fet que no afavoreix la intercomunicació casual entre grups de veïns. Això no obstant els indicadors socials revelen un alt grau d'implicació i de corresponsabilització dels col·lectius socials.
- Nivell de satisfacció del comerç: Baix. La dependència de Figueres i de comerços de carretera és alta, amb els mateixos problemes derivats que en els equipaments.
- Consum de sòl: molt alt. Densitat actual inferior a 10 habitatges/Ha. El Pla corregeix aquests índex amb densitats autoritzades de 25 habitatges/Ha, encara molt baixes. Les expectatives de futur mantenen el consum de sòl dels darrers 10 anys per als propers 10 anys, fet no massa exagerat. S'intenta corregir aquesta tendència regulant la seqüència d'aparició en el mercat, condicionant l'obertura de nou sòl a la colmatació dels ja oberts, mesura molt recomanable.
- Habitatge: equilibrat. Les tipologies previstes no generen costos de repercussió inassequibles. La valoració negativa ve pel tipus culturalment establert, tant poc adaptat al clima de l'Empordà i en especial a la protecció del jardí del vent. Caldrà anar introduint una cultura de consum moderat de materials, evitar els materials insalubres (PVC), o de gran consum de recursos no renovables (fustes tropicals) i introduir els que afavoreixen l'estalvi energètic.
- Espai natural: es veu prou protegit, excepte el sòl agrícola, molt artificialitzat. Caldrà introduir elements compensadors, com la continuïtat dels corredors biològics i les xarxes naturals.

Es pot concloure que Vilafant viu uns problemes exògens:

- La importació de la demanda de sòl i noves tipologies residencials que genera Figueres, amb la suburbialització dels nuclis tangents a aquesta ciutat i la pèrdua de vida al nucli antic.
- La claudicació general que es viu a Catalunya davant del model cultural d'habitatge unifamiliar i extensiu anglosaxó, malgrat la climatologia i els costums mediterranis, model molt depredador de sòl i generador de grans consums energètics i de mobilitat inútil.
- L'atracció per el model de comerç concentrat, lligat al model de ciutat extensiva, que va buidant les façanes de planta baixa dels carrers principals.
- Les modalitats de lleure de consum versus el de convivialitat.

Tots aquests problemes porten a la pèrdua de convivència en els barris i a una urbanització cara econòmica i energèticament.

La solució d'aquests problemes no està a l'abast del municipi de Vilafant, sinó d'estructures administratives més àmplies i de la reversibilitat d'importació de comportaments socials, fet que requerirà temps. Vilafant hi pot contribuir en tant que component de Comarca i Diputació, com ja fa.

HABITATGE

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

L'habitatge constitueix un element essencial a la vida de les persones. Les carències d'habitatge constitueixen un factor inqüestionable de deteriorament en la qualitat de vida. Així, qualsevol model de desenvolupament ha d'assegurar nivells bàsics d'habitatge.

Els models d'edificació són el reflex del tipus de model urbà. L'expansió de les ciutats ha donat lloc a la pèrdua de sòl agrícola, d'hàbitats i a la formació d'urbs amb greus problemes de mobilitat, congestió, insuficiència energètica, etc.

L'habitatge és, a més, un element rellevant en els modes de consum energètic i material. Elements estructurals, de disseny i de materials poden determinar usos més eficients de l'energia i la generació de residus de construcció de baix impacte.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Assegurar que tota la població tingui accés a estàndards bàsics d'habitatge.**
- ❑ **Tendir a un model de construcció mediterrani concentrat.**
- ❑ **Promoure polítiques que afavoreixin formes de construcció energèticament eficients i la utilització de materials de baix impacte ambiental.**

DIAGNOSIS D'HABITATGE

De l'estudi realitzat es pot concloure que la població de Vilafant no presenta carències greus d'habitatge, tot i que donats els models de construcció, els habitatges són cars. Es verifiquen importants diferències en la qualitat i el tipus d'habitatge entre els diferents barris, fet a destacar considerant que Vilafant només té tres barris.

Vilafant està experimentant un elevat creixement urbanístic. Es constata un poble desagregat, amb la presència de zones marginals i d'elit. Aquestes últimes són el resultat que Vilafant hagi esdevingut "ciutat dormitori" de població de Figueres que busca preus més baixos i models de construcció extensius en l'ús del terreny.

SALUT

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

L'atenció de salut, com l'habitatge, és un element fonamental en el benestar de la societat. Totes les persones han de tenir accés a serveis de salut i plans de prevenció de malalties. Un model de desenvolupament que no es faci càrrec de la salut de les persones no serà sostenible. L'administració ha d'assegurar que totes les persones tinguin accés de manera expedita a tractaments d'urgència o crònics.

Per altra banda, la salut pot ésser abordada amb criteris de sostenibilitat; les pràctiques sanitàries són costoses, impliquen la utilització de gran quantitat de productes químics en tractaments i medicacions. Si determinades patologies són detectades a temps poden evitar el sofriment de les persones i costos econòmics i de recursos.

Una estructura sostenible és aquella estructura de salut de tipus piramidal, és a dir, aquella on l'atenció primària rep el major esforç (base de la piràmide) i l'atenció especialitzada en canvi està en el pic de la piràmide.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Assegurar l'accés a la salut de tots els sectors de la població.**
- ❑ **Controlar els estàndards de l'atenció mèdica**
- ❑ **Afavorir la medicina preventiva**
- ❑ **Combatre l'abús de l'automedicació**
- ❑ **Controlar la utilització de fàrmacs que augmentin la tolerància dels patògens, com els antibiòtics.**

DIAGNOSI DE SALUT

Vilafant disposa actualment d'un dispensari (centre d'atenció primària), tot i que aquest no cobreix totes les necessitats del municipi (s'ha detectat en les enquestes que un 40 % dels enquestats està insatisfet amb l'actual dispensari del municipi).

Per altra banda, Vilafant s'afavoreix per l'oferta d'atenció mèdica de Figueres, principalment l'Hospital Comarcal, fet que eleva el nivell d'atenció de la població.

S'espera que la construcció projectada d'un nou Centre d'Atenció Primària a Vilafant redueixi les carències, si tal i com s'ha previst, es conservarà l'actual dispensari.

El nou Centre d'Atenció Primària i l'actual dispensari conferiran a Vilafant una base sòlida d'atenció primària al municipi i per a l'atenció especialitzada Vilafant continuarà gaudint dels serveis de Figueres. Aquesta estructura de salut és més sostenible, doncs reforça l'atenció primària local enfront de l'especialitzada (comarcal), assegurant l'accés a la salut a tots els sectors de la població i sense carències de serveis.

EDUCACIÓ

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

L'accés igualitari a l'educació és determinant en la igualtat d'oportunitats. L'educació constitueix un element essencial en el desenvolupament humà i és una eina important per a generar canvis socials desitjats en la línia de la sostenibilitat.

Els centres d'educació són punts d'interacció social, on els estudiants viuen i transmeten moltes de les seves experiències. És important que els centres d'educació retroalimentin a instàncies de protecció social i de benestar ciutadà.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Avaluar regularment els estàndards de l'educació tant en els continguts com en les condicions d'accés.**
- ❑ **Crear xarxes de col·laboració entre les institucions de protecció social i d'educació.**
- ❑ **Generar instàncies àmplies d'educació ambiental i enfortir les existents. Desincentivar les conductes contràries a la sostenibilitat.**
- ❑ **Planificar la localització dels centres educatius amb criteris de qualitat ambiental (absència de soroll, riscos, etc.), de mobilitat sostenible i d'integració social.**

DIAGNOSIS D'EDUCACIÓ

Vilafant ofereix educació a nivell de parvulari i primària, atorgant accés gratuït a tots els nens i nenes en instal·lacions adequades, malgrat l'aparença de provisionalitat de l'escola de Les Mèlies.

La proximitat a Figueres justifica la inexistència d'educació secundària i formació professional. Tot i això, existeix un gran nombre d'estudiants a nivell de parvulari i primària que assisteixen a centres en altres Ajuntaments, fonamentalment a escoles privades de Figueres.

La recent creació d'una escola al Camp dels Enginyers pot no afavorir la integració social del municipi mantenint la desintegració entre els barris i la pèrdua d'identificació.

Actualment es verifica una gran asimetria en els nivells educatius de la població adulta dels diferents nuclis, aspecte que caldria reduir en les generacions actuals.

No existeixen polítiques municipals d'educació ambiental per a la població no escolar.

CULTURA, IDENTITAT CIUTADANA I ASSOCIACIONISME

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

La cultura d'un poble determina els seus valors i viceversa. La cultura és la matriu a través de la qual les persones entenen i valoren el món.

Molts dels problemes ambientals es deuen a la pèrdua de valors i pràctiques culturals insostenibles d'interacció amb l'entorn.

Per altra banda, la riquesa cultural dóna lloc a persones motivades, actives e identificades amb lo propi, conscients dels valors de la seva història i del seu entorn.

Les associacions o agrupacions socials permeten generar i agrupar idees consensuades entre diversos interessos, que la societat expressi valors més enllà dels interessos particulars a través d'una ètica comunitària. Al mateix temps, l'associació de persones augmenta la capacitat d'acció dels grups i generen identitat. La posada en pràctica de la sostenibilitat requereix de les associacions com a nodes de canvi social, per a la discussió i el consens de mesures de canvi.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Respectar i promoure hàbits culturals en harmonia amb l'ambient.**
- ❑ **Incentivar la valoració de la natura com a element cultural.**
- ❑ **Valorar els valors i les pràctiques tradicionals que afavoreixen la identificació i la cooperació.**
- ❑ **Motivar la creació de consells d'associacions, d'organismes de defensa del consumidor, de defensa de la natura, associacions de caràcter productius, de serveis, etc.**

DIAGNOSIS DE LA CULTURA, IDENTITAT I ASSOCIACIONISME

Vilafant com a poble ofereix poca oferta cultural, tot i això, la proximitat a Figueres otorga una oferta important a molt poca distància. Així i tot, els pocs espais culturals estan poc utilitzats. L'Ajuntament no conta amb biblioteca i el patrimoni històric de Palol Sabaldòria es troba en mal estat de conservació.

Vilafant té unes instal·lacions esportives potencials (polisportiu Les Forques) que, desenvolupades, podrien ajudar a suplir la manca d'oferta cultural esmentada i convertir-se en un centre aglutinador.

El poble conta amb varies associacions que preparen activitats culturals de caràcter tradicional, ben organitzades i amb alta participació. Tot i així, la majoria de les associacions culturals i les seves activitats estan segregades per barris i no existeix una entitat que agregui a les distintes agrupacions. Les juntes de veïns no tenen gran capacitat de mobilització ni influència. No existeixen agrupacions de caràcter productiu o de consumidors.

És una excepció l'Associació d'Amics del Manol i Palol Sabaldòria, entitat activa en defensa del patrimoni natural i cultural de Vilafant amb molta activitat i un gran nombre de socis.

Vilafant té mitjans de comunicació escrits propis com la revista Veïns, la revista de l'Associació de Veïns de Les Forques i la revista de l'Associació d'Amics del Manol i Palol Sabaldòria. Especialment la primera té una difusió molt àmplia i és un bon vehicle de comunicació.

Ràdio Vilafant ha esdevingut una ràdio d'abast comarcal, escoltada a Vilafant, Figueres i altres pobles de la comarca.

Vilafant té tres nuclis (Antic, Camp dels Enginyers i Les Forques) amb un origen i idiosincràsia concreta cada un d'ells.

Les Forques va néixer a partir de les oleades migratòries dels anys 60 mentre que la major part del Camp dels Enginyers és més recent i té una component més de ciutat-jardí dels que han sortit de Figueres buscant una zona de qualitat a preus accessibles.

Més que un problema identitari Vilafant-Figueres, les enquestes i els Fòrums de participació indiquen que manca cohesió entre nuclis.

SENSIBILITZACIÓ AMBIENTAL

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

Molts problemes ambientals es manifesten en temps i espais que no arribem a percebre. No és fàcil advertir les conseqüències globals de les nostres pràctiques. Per això, la població ha de sensibilitzar-se sobre la problemàtica ambiental actual, a través, no només de la informació sinó d'un context crític i de la disposició a l'acció. Les bones pràctiques ambientals agafen molts camps i no són fixes. Aniran apareixent noves pràctiques i noves problemàtiques que requeriran de la col·laboració i de l'aportació d'una població sensibilitzada i informada. El sorgiment de conflictes ambientals requerirà que certs criteris que la població estima valuosos estiguin declarats explícita e implícitament.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Generar una política central de sensibilització i formació ambiental que incorpori els diferents sectors del municipi.**
- ❑ **Assegurar que la població tingui accés a formes d'actuar ambientalment correctes.**
- ❑ **Incentivar les consideracions ambientals en les pràctiques productives.**
- ❑ **Motivar la reflexió i la crítica respecte als aspectes d'incidència ambiental.**
- ❑ **Crear un ambient de respecte pel medi natural i pel benestar comunitari.**
- ❑ **Generar plans formals de sensibilització ambiental a nivell d'escoles primàries.**

DIAGNOSIS DE SENSIBILITZACIÓ AMBIENTAL

És difícil afirmar si a Vilafant existeix sensibilització ambiental. Hi ha indicadors en un sentit i en un altre. La existència de l'Associació d'Amics del Manol i Palol Sabaldòria, amb un nombre important de socis, és un indicador de consciència conservacionista.

Vilafant està, poc a poc i, al ritme marcat pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà, incorporant en els seus hàbits la gestió sostenible de les seves deixalles, tot i així, els nivells de reciclatge són baixos. A Vilafant, els temes ambientals es troben poc a poc inclosos en les decisions de caràcter productiu, de planificació urbana, de mobilitat, etc. L'Ajuntament ha promogut la realització del Pla d'Acció per a la Sostenibilitat de Vilafant, essent Vilafant un dels municipis pioners de la província de Girona, el primer de l'Empordà.

Per una altra banda, els mitjans de comunicació local fan referència amb certa regularitat a temes ambientals.

La sensibilització ambiental no s'improvisa i és d'esperar que vagi poc a poc calant en la població.

PARTICIPACIÓ CIUTADANA

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

La participació és valorada almenys per tres raons:

Com una manera d'articular els canvis, al involucrar a les persones en un procés en el que aquestes seran els agents actius i, sense els quals el procés té elevades probabilitats de fracàs.

Com una manera de millorar la qualitat de la informació per a la presa de decisions en ambients d'incertesa.

Al aplicar principis democràtics i de responsabilitat sobre les situacions complexes i urgents que moltes vegades no posseeixen solucions tècniques directes i que impliquen aspectes de valoració.

Les transformacions que l'ideal de sostenibilitat requereix són fonamentalment canvis socials, canvis de i des de la societat. Els canvis socials no són fàcils de produir, existeixen fortes barreres d'inèrcia cultural i de temor front el que és nou, els canvis són amenaces a la identitat i a les estructures de poder, fet que obliga a que aquestos es generin i es desenvolupin a través de la participació des de dintre de la comunitat.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Assegurar l'existència i solidesa de les institucions democràtiques bàsiques.**
- ❑ **Motivar la participació electoral.**
- ❑ **Generar instàncies participatives alternatives a les establertes constitucionalment.**
- ❑ **Motivar la creació de consells d'associacions, d'organismes de defensa del consumidor, de defensa de la natura, associacions per de caràcter productiu, de serveis, etc.**
- ❑ **Valorar i respectar les aportacions que provenen de les instàncies participatives per part de l'administració.**

DIAGNOSIS DE PARTICIPACIÓ

A Vilafant, el nivell de participació en eleccions es troba dintre de la mitjana de Catalunya.

Al marge de les instàncies de participació més formals, a Vilafant hi ha 10 associacions en les quals participa un 45 % de la població del municipi.

La gran majoria dels associats del municipi ho són de la seva pròpia associació de veïns corresponent (El Camp dels Enginyers, Les Forques i El Parc) o de les associacions de pares i alumnes de les escoles Sol i Vent, Les Mèlies i Mare de Déu del Vent.

La participació dels vilatans en aquestes associacions és molt reduïda, doncs els associats només es mobilitzen enfront de problemes que els afecten personalment.

Per una altra banda a Vilafant hi ha associacions de caire esportiu (Vilafant Futbol Club, Club Esportiu de Vilafant i Club 4x4) amb motivacions molt concretes per part dels seus associats.

El Centre de Cultura i Esbarjo, l'associació més antiga del municipi i la Colla gegantera i grallera Els Rajolers són dues associacions de caràcter cultural.

Finalment cal esmentar l'Associació d'Amics del riu Manol i Palol Sabaldòria, que és una associació molt activa que defensa, promou i té cura del riu Manol i el seu entorn.

Val a dir que les associacions tenen difícil la renovació dels seus òrgans de govern per manca de substituïts que treballen com a conseqüència de l'empenta d'una minoria de socis.

No hi ha cap entitat a Vilafant que agrupi les diferents associacions del municipi.

Ràdio Vilafant, la revista Veïns i les revistes de l'associació de veïns de Les Forques i de l'Associació d'Amics del riu Manol i Palol Sabaldòria són mitjans oberts, que faciliten la participació dins l'àmbit del municipi.

POBLACIÓ

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

Els nivells de creixement (o decreixement) de la població determinen en gran mesura el ritme d'utilització de recursos. Les tendències de creixement poden ajudar a la millor planificació de les actuacions presents per a garantir usos adequats de recursos e infraestructures. A més, les característiques internes de la població (gènere, edat , origen) seran claus en la posada en marxa de qualsevol política que afecti a la societat.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Conèixer l'estructura i les tendències de la població, origen i existència de moviments migratoris. Grau d'identitat local.**
- ❑ **Comptabilitzar les tendències de creixement amb la capacitat estructural i ecològica del municipi.**
- ❑ **Incorporar en l'estructura de decisions les tendències de creixement (o decreixement) de la població.**

DIAGNOSI DE POBLACIÓ

La població de Vilafant es troba en creixement des dels anys 60 i s'espera que aquest creixement continuï, amb el risc de generar importants carències futures d'estructures.

El sostre poblacional de Vilafant es troba en 7.000 habitants aproximadament, segons el Pla General de 1999, el que vol dir un creixement futur previst, proper al 75% de la població actual.

Com a la resta de Catalunya, Vilafant presenta processos d'immigració, que es troben poc estudiats i no han estat abordats des d'una perspectiva integrada. Tot i això, en general el servei social de l'Ajuntament rep molts pocs casos problemàtics, la majoria d'immigrants declara estar treballant bé.

El servei social projecta realitzar una prospecció detallada de la situació de la immigració i d'altres sectors sensibles. Actualment no existeix un circuit de detecció de casos de risc.

INDÚSTRIA

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

El nostre model de societat requereix una ingent producció de bens. Un desenvolupament industrial sostenible serà el que sigui capaç d'emprar la millor tecnologia disponible des del punt de vista ambiental i des del punt de vista del cycle de vida del producte, minimitzant al màxim el seu impacte sobre el medi. L'escala d'activitat de la indústria la situa com el principal generador de residus perillosos i contaminants, així com el principal consumidor de recursos energètics i materials.

Però des del punt de vista municipal, també serà necessari que les indústries hi siguin i es mantinguin per mantenir l'activitat econòmica municipal.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Mantenir una adequada diversitat industrial al municipi**
- ❑ **Afavorir la incorporació de sistemes de gestió mediambiental a les indústries de Vilafant**
- ❑ **Planificar la ubicació d'indústries en espais aptes i amb els subministres, comunicacions, recursos i serveis adequats.**
- ❑ **Promoure la cooperació i sinèrgies entre les indústries per aconseguir la minimització de residus i consums de recursos. (Polígons "ecoindustrials")**
- ❑ **Assegurar les actuacions ambientalment més correctes de les indústries respecte a la producció, la gestió dels residus produïts, l'anàlisi del cycle de vida dels seus productes, l'eficiència energètica, la seguretat laboral, etc.**

DIAGNOSI D'INDÚSTRIA

La indústria de Vilafant s'ha de prendre en consideració dins del context de l'àrea d'influència de Figueres. Al llarg de la carretera Figueres-Roses i la N-II en direcció a Girona i La Jonquera, aprofitant la densitat de població de Figueres i els nuclis que l'envolten, les magnífiques comunicacions per carretera i autopista i el fet de ser porta d'entrada cap a Europa, s'ha constituït una indústria forta i diversa.

Les indústries presents a Vilafant són les següents:

INDÚSTRIES	
	1997
<i>Energia i Aigua</i>	1
<i>Química i Metall</i>	2
<i>Transformació metalls</i>	25
<i>Productes alimentaris</i>	10
<i>Tèxtil i confecció</i>	1
<i>Edició i mobles</i>	10
<i>Altres</i>	0
TOTAL	49

D'aquestes cal destacar les següents tipologies:

- Modernes indústries amb forta capacitat exportadora (Samart, Indo)
- Indústries relacionades amb l'alimentació (Fricafort, Friolisa, etc.)
- Indústries del metall (Tecnoval, Tallers Elpe, etc.)

En conjunt es pot considerar que presenta una bona diversitat.

La indústria a Vilafant és petita i mitjana, no superant individualment els 100 empleats.

Algunes indústries ja disposen del sistema de gestió medioambiental ISO 14000 (per exemple Samart) i d'altres estan en vies d'obtenir certificacions en qualitat.

Els riscos ambientals estan suficientment controlats. Les indústries més importants estan registrades com a productores de residus i també realitzen la declaració de càrrega contaminant de les seves aigües residuals.

AGRICULTURA I RAMADERIA

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

De la mateixa manera que la indústria, l'agricultura i ramaderia són pilars de l'economia. Són activitats lligades a un tipus de vida vinculada a la terra i al paisatge amb importants conseqüències culturals.

A més l'agricultura i la ramaderia són fonamentals en l'oferta d'alimentació. La qualitat dels productes que s'obtenen té una incidència directa en la sanitat.

Des d'un punt de vista de sostenibilitat ambiental, les noves formes de producció agrícola i ramadera poden generar greus perjudicis sobre els hàbitats naturals, contaminar sòls i aigües (superficials i subterrànies), potenciar la resistència a plagues i malalties, etc. Una producció intensiva i les males pràctiques agropecuàries poden contribuir a tots aquests problemes ambientals i, fins i tot, causar danys irreversibles. Entre les males pràctiques agrícoles destaquen l'excés de consum d'aigua, l'abús de fertilitzants i plaguicides i la mala gestió dels residus generats en aquestes activitats. Cal anar cap a un model sostenible d'aquestes activitats, restant lluny de causar els greuges esmentats i aconseguint que aquestes activitats siguin compatibles amb l'entorn.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Definir un model d'agricultura i ramaderia localment consensuat, diversificant en la mesura del possible els cultius i afavorint el control biològic de plagues i l'ús racional de fertilitzants orgànics**
- ❑ **Determinar bones pràctiques agropecuàries locals i fomentar-les.**
- ❑ **Implementar mesures d'eficiència energètica i d'ús de recursos, sobretot l'ús de l'aigua, els fertilitzants sintètics i els combustibles fòssils**
- ❑ **Valorar l'activitat agrícola com a element cultural i social**
- ❑ **Eleva els estàndards sanitaris de la producció agropecuària**
- ❑ **Controlar i gestionar adequadament el residus agropecuàries**

DIAGNOSI D'AGRICULTURA I RAMADERIA

La superfície dedicada als conreus en el municipi de Vilafant representa un percentatge molt elevat (aproximadament un 60 %) respecte a la total.

La majoria de les explotacions agrícoles són de secà i de tipus familiar. Tot i això les conseqüències de males pràctiques agrícoles poden ser greus en el cas de no tenir cura d'elles.

Els residus generats en les explotacions agrícoles actualment no són un problema al municipi (veure capítol de residus)

Pel que respecte a la contaminació de sòls i aigües (freàtiques i superficials) les pràctiques agrícoles no sostenibles si que suposen un greu problema i poden causar danys irreversibles.

Les aigües subterrànies (freàtic) del municipi estan catalogades com a vulnerables per la contaminació per nitrats. Conseqüentment cal establir límits i mesures per a evitar futurs problemes amb aquestes aigües.

Manquen accions que fomentin les bones pràctiques agrícoles locals i una regulació de les mateixes.

A Vilafant existeixen actualment 12 explotacions ramaderes, però la majoria d'elles són petites i de caràcter familiar i, per tant, no es pot considerar doncs que l'activitat ramadera sigui una de les principals del municipi. La principal problemàtica que és la gestió de les femtes però aquestes s'apliquen a camps de conreu de la mateixa zona i, donat el petit nombre de caps de bestiar, els fems són perfectament assimilables pel medi. Un augment important de caps de bestiar o una reducció acusada dels camps de conreu trencaria aquest equilibri i les femtes passarien a ser una problemàtica greu al municipi.

COMERÇ I SERVEIS

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

El model de comerç que s'està imposant a Catalunya, paral·lelament al model urbanístic extensiu, és el model centralitzat de grans àrees comercials, monopolitzador de riquesa, allunyades de les àrees residencials, als que s'arriba en vehicle privat. És un model molt malbaratador d'energia, impersonal, oposat al del comerç tradicional, de proximitat, de desplaçaments a peu, fomentador de relacions personals, més adaptat al món mediterrani, en definitiva, més sostenible al que caldria tendir. El comerç és també un important consumidor de recursos i generador de residus; és important que es sotmeti a pràctiques ambientalment correctes.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Fomentar el comerç de proximitat**
- ❑ **Afavorir l'associacionisme entre petits comerciants**
- ❑ **Afavorir els desplaçaments a peu dins del municipi**
- ❑ **Assegurar l'existència de zones, dins de cada nucli, amb àrees residencials que permetin el seu ús comercial (cases adossades i façanes al carrer, etc.)**

DIAGNOSI DE COMERÇ I SERVEIS

A Vilafant convergeixen a l'hora dos fenòmens negatius cap a l'activitat comercial i de serveis propis.

Per un costat la proximitat de Figueres i la seva influència centralitzadora que fa que, a tall d'exemple, no hi hagi cap oficina bancària a Vilafant.

Per un altre costat el model urbanístic de creixement dels últims temps, casa jardí amb baixa densitat, poc afavoridor del petit comerç, que no disposa d'una densitat de veïnatge suficient ni d'espai adient on instal·lar-se.

L'aparició dels centres comercials va en la lògica del model urbanístic i perjudica, encara més, al comerç existent.

Aquest fenomen no és exclusiu de Vilafant i és de difícil solució tenint en compte la forta inèrcia als canvis d'hàbits.

A Vilafant no hi ha associacions de comerciants que haurien d'ajudar a buscar solucions a aquesta situació.

TREBALL

PRINCIPIS DE SOSTENIBILITAT

No és concebible una societat sostenible en la que un sector significatiu de la mateixa es trobi a l'atur. La societat ha d'estar equilibrada. Els desequilibris produïts per les bosses d'atur passen davant de qualsevol altre problema ambiental i provoquen situacions no sostenibles a mig i llarg terme. La planificació municipal haurà de corregir aquestes situacions i preveure els mecanismes necessaris per què no es produeixin en el futur.

Per aconseguir-ho, caldrà, doncs:

- ❑ **Detectar i controlar les bosses d'atur existents al municipi**
- ❑ **Analitzar les necessitats laborals de la comarca i procurar formació adient als aturats per cobrir aquests llocs de treball**
- ❑ **Afavorir la implantació d'empreses que puguin donar feina als aturats del municipi**
- ❑ **Promoure mesures de recolzament a les empreses per què donin feina a aturats dels col·lectius més desafavorits**
- ❑ **Valorar els costos laborals de qualsevol mesura econòmica i política**
- ❑ **Controlar les condicions laborals i la discriminació laboral per raons de sexe, origen i religió**

DIAGNOSI DE TREBALL

Ocupació

La població activa segons l'últim padró de 1996 és de 1.638, distribuïdes per sector d'activitat en: 53% serveis, 29% indústria, 15% construcció i 3% agrari. Aquesta distribució s'allunya de la de la comarca en la qual predomina encara més el sector serveis (61,1%) i té més significació el sector agrari (8,4%). El potent nucli industrial de Figueres i rodalies fa que la component industrial a Vilafant tingui molta rellevància i acosti la seva distribució per sectors a la mitjana catalana.

Aquest fet contribueix a donar estabilitat a l'ocupació a Vilafant. La situació estratègica de Figueres camí dels mercats europeus és decisiva en aquest sentit.

Atur

El nombre total d'aturats a Vilafant, (utilitzant com a referència l'atur registrat a novembre del 2000 a l'OTG de Figueres) és de 73 persones: 49 dones i 24 homes.

Aquest nombre d'aturats representen una taxa d'atur del 4,46% sobre població activa.

Caldria compara aquesta dada amb la de la província de Girona (6,3%), la de Catalunya (6,5%) i la de l'Estat (10,0%) per apreciar el baix nivell d'atur del municipi. Si es té en compte que per el càlcul de la taxa de Vilafant s'ha partit de les dades de població activa segons el padró de 1996 i que, el creixement de població (aplicable al de població activa) ha estat del 23,8% entre 1996 i l'any 2000, la taxa d'atur corregida seria del 3,6%, molt baixa i propera al que es considera plena ocupació.

L'atur registrat es distribueix molt uniformement entre les diferents edats. El perfil de l'aturat de Vilafant és el d'una dona (67%) amb estudis bàsics (EGB o inferiors el 66%), inclòs en el grup professional (no qualificat, administratius i treballadors de serveis el 81%), distribució en la que cal assenyalar l'asimetria home - dona.

Tot i no ser una dada preocupant, l'atur registrat reflexa parcialment l'atur real. A Vilafant com a la resta de Catalunya, una part dels aturats no estan registrats a les oficines de treball i podrien augmentar la xifra d'atur, entre d'altres, la corresponent a població immigrant de la que es desconeix quasi bé tot.